

Recension Teater

Pappan, pogromen och parallellen

Närbild av en brutal judisk erfarenhet

Adriana Savin och Gaianeh Pilossian. Foto: Henrik Dahl

Från tolerans till slakt – pjäsen ”Pappan, pogromen och parallellen” handlar om ett mycket mörkt kapitel i Rumäniens närhistoria. Och om hur människan ständigt utser syndabockar.

Lars Ring

Publicerad 2023-09-21

Pappan, pogromen och parallellen

Teater

Regi: Henrik Dahl

Medverkande: Adriana Savin, Peter Perski, Gaianeh Pilossian

Var: Teater Tribunalen

Text: Adriana Savin, Henrik Dahl

Scenografi: Magnus Lindberg Kostym: Ulrika van Gelder Musikansvarig: Dror Feiler Ljus: Jonatan Winbo

Rörelseinstruktion: Andromachi D Liljedahl

Adriana Savin växer upp med en pappa som inte vill prata om sitt förflutna. Han har flytt från [Rumänien](#), familjen är av judisk börd – men så mycket mer får Adriana inte veta. Vad är det fadern inte vill, eller förmår, berätta? Vad är det som orsakar den där envisa tystnaden?

En dag, som vuxen, reser Adriana tillbaka till Bukarest. Pjäsen ”Pappan, pogromen och parallellen” som nu spelas på [Teater Tribunalen](#) är en dokumentär skildring av en grym och brutal upptäcktsresa om en far som med knapp nöd lyckades överleva rå antisemitism.

Nazityskland var inte det enda land där judar förföljdes med groteskt våld under 1900-talet. Dramat om pappan handlar om Rumänien där statsledningen säger sig behandla sin judiska befolkning väl, men där det visar sig att läger byggdes, ett flertal massakrer kom att äga rum – och där vid staden Iași 13 266 judar närmast slaktades under bestialiska former.

Gaianeh Pilossian, Adriana Savin och Peter Perski. Foto: Henrik Dahl

Adriana Savin står själv på scenen, samman med Peter Perski och Gaianeh Pilossian som också trakterar fiol. Iscensättningen innehåller också texter från en dagbok av Mihail Sebastian som skildrar hur Rumänien går från ett land där judar tolereras, till att baktalas för att till sist ses som mindervärdiga, underlägsna parasiter. Inte på grund av fakta – judarna var en väl integrerad del av landet – utan eftersom man behöver syndabockar, förklaringar till varför allt går så dåligt. Man behöver ett ”dom” – tydliga grupper som står för allt kriminellt och omoraliskt. Samma mekanismer som ständigt återkommer, och än idag – på platser nära oss.

Scenen med sina grå scenografiska element blir en labyrint där Adriana hittar sitt förflutna i en räckta kalejdoskopiska scener som blir alltmer mörka och fruktansvärda. Under Adrianas resa till Bukarest hittar hon en synagoga omgjord till Förintelsemuseum som öppnades 2019. Rumänien gick först 2003 med på att låta experter utreda landets roll under kriget. Utredningen kom fram till att 280 000 rumänska judar dödades under 1930 och -40-talen.

Gaianeh Pilossian, Peter Perski och Adriana Savin. Foto: Henrik Dahl

”Pappan, pogromen och parallellen” är en väl och nära berättad historielektion, fint och intelligent musiksatt och fylld av en sorg över en pappa som aldrig kom att orka vara hel inför sin dotter och som förringar det fruktansvärda. Iscensättningen är också – och till stor del – en pedagogisk modell över hur fördomar och behovet av syndabockar kan växa till proportioner som står bortom vett och sans. Hur skillnader blir till hat. Hur vårt behov av att förstå kan övergå till motsatsen: att förenkla människor som grupper, inte individer.

Pjäsen om Adriana Savin, hennes pappa och den rumänska historien är 70 minuter lång, och spelas för vuxna och skolor. Den är en personlig, laddad skildring av tidlösa mekanismer, men framför allt berättar den om människan. Djuret som – till skillnad från andra arter – ägnar så enormt mycket tid åt att differentiera, lemlästa och döda sin egen sort.

NYHETSBREV

Missa aldrig något du följer

Signa upp mig

Få den gångna veckans artiklar från ämnen och skribenter du följer i din inkorg på söndagar.

Lars Ring
